

NOTAT Status på det forbeholdte virksomhedsområde ifølge kommunalt ansatte sygeplejersker

DSR Analyse har gennemført en spørgeskemaundersøgelse blandt kommunalt ansatte medlemmer i marts 2025. Formålet med analysen er at afdække, hvor langt man i kommunerne er kommet med implementeringen af det forbeholdte virksomhedsområde. Dette notat afrapporterer besvarelsene fra en spørgeskemaundersøgelse blandt kommunale sygeplejersker om deres kendskab, brug og holdning til det forbeholdte virksomhedsområde.

Baggrund om det forbeholdte virksomhedsområde

Det forbeholdte virksomhedsområde er en ændring af autorisationsloven, der giver sygeplejersker større mulighed for at udøve deres kompetencer og bidrage til en mere effektiv og fleksibel sundhedsindsats. Det forbeholdte virksomhedsområde omfatter opgaver som: anlæggelse og genanlæggelse af katetre og sonder, udtagelse af blodprøver, anlæggelse af perifært venekateter, suturering af overfladiske sår samt anvendelse af specifikke lægemidler og vacciner. Disse opgaver har tidligere været forbeholdt læger, men med det forbeholdte virksomhedsområde kan sygeplejersker nu udføre dem selvstændigt. Lovgrundlaget for det forbeholdte er trådt i kraft den januar 2024, og bekendtgørelsen, som muliggør ibrugtagningen af opgaverne, er trådt i kraft pr. 1. juli 2024.

Hovedresultater

Analysen viser overordnet, at sygeplejerskerne oplever, at kommunerne er kommet godt i gang med implementeringen af det forbeholdte virksomhedsområde, men man er langt fra i mål.

Sygeplejerskerne angiver, at der er en række gevinster ved det forbeholdte virksomhedsområde blandt andet at sygeplejerskerne kan handle hurtigere på borgernes behov og bruger mindre tid på at kontakte egen læge og hospitalerne.

Status på implementering af det forbeholdte virksomhedsområde i kommunerne

- Samlet set er vurderingen fra sygeplejerskerne, at det forbeholdte virksomhedsområde er i brug eller på vej i 84 ud af de 88 kommuner, vi har svar fra.
- Knap 3 ud af 4 af sygeplejerskerne kender til det forbeholdte virksomhedsområde. Heraf har lidt over halvdelen kendskab til, at der arbejdes med nogle af opgaverne i det forbeholdte virksomhedsområde. Andelen af sygeplejersker, der er opmærksomme på, om der arbejdes med nogle af opgaverne i det forbeholdte virksomhedsområde, er betydeligt højere blandt sygeplejersker i akutfunktionen sammenlignet med dem i den kommunale sygepleje og på plejehjem.
- Lidt over halvdelen angiver, at det forbeholdte virksomhedsområde er i brug i den kommune, hvor de er ansat, mens hver femte angiver, at det forbeholdte virksomhedsområde er på vej i deres kommune. 27% angiver, at der ikke arbejdes med nogen af opgaverne i det forbeholdte virksomhedsområde i deres arbejdsstedskommune.
- Sygeplejersker, hvis leder er sygeplejerske, svarer i højere grad, at deres kommune er længere fremme med implementeringen af det forbeholdte virksomhedsområde.
- 23% af sygeplejerskerne angiver, at det har været let at implementere det forbeholdte virksomhedsområde. Sygeplejersker ansat i kommunal sygepleje oplever i højere grad, at det er let at implementere det forbeholdte virksomhedsområde i forhold til sygeplejerskerne ansat på plejehjemmene.

Områder under det forbeholdte virksomhedsområde, der er implementeret

- De opgaver, som især er i brug under det forbeholdte virksomhedsområde, er "anlæggelse af katetre igennem urinrør med henblik på tømning af urinblæren", "anlæggelse af ventrikelsonder og duodenalsonder gennem næsen".

Vurderet gevinster ved det forbeholdte virksomhedsområde

- Over halvdelen af de sygeplejersker, der selv arbejder med opgaver relateret til det forbeholdte virksomhedsområde, oplever i høj eller i nogen grad, at de kan handle hurtigere på borgernes behov efter implementeringen af det forbeholdte virksomhedsområde. Sygeplejersker i den kommunale sygepleje oplever i højere grad denne forbedring sammenlignet med sygeplejersker på plejehjem.
- Endvidere angiver hver fjerde sygeplejerske, at de i høj eller nogen grad bruger:
 - 1) mindre tid på at kontakte sygeplejersker/læger på hospitalet efter implementeringen af det forbeholdte virksomhedsområde.
 - Denne forbedring opleves markant mere hos sygeplejerskerne i den kommunale sygepleje sammenlignet med sygeplejerskerne på plejehjemmene.
 - 2) mindre tid på at kontakte borgerens egen læge efter implementeringen af det forbeholdte virksomhedsområde.
- Sygeplejerskerne fremhæver, at den største gevinst ved det forbeholdte virksomhedsområde er, at de kan handle mere selvstændigt og hurtigt uden at skulle involvere en læge. Dette resulterer i en forbedret arbejdsgang og tidsbesparelse. Generelt er der en følelse af, at det hjælper med at forebygge indlæggelser og forbedrer borgernes livskvalitet. De fremhæver, at det juridiske og ansvarsmæssige nu er på plads, hvilket giver bedre muligheder for at yde kvalificeret behandling. Dog nævner enkelte, at der stadig er udfordringer med implementeringen og manglende udstyr.

Af rapportering af undersøgelsen

Implementering af det forbeholdte virksomhedsområde i kommunerne

72% af sygeplejerskerne kender til det forbeholdte virksomhedsområde. Dette fremgår af tabel 1. Andelen er 77% blandt dem, der er ansat på plejehjem, og 76% i den kommunale sygepleje, og 95% for dem, som er ansat i en akutfunktion. I bilagstabel 1 er besvarelsene fra tabellen fordelt på de enkelte kommuner.¹ Eksempelvis er der 59% af sygeplejersker i København, der kender til det forbeholdte virksomhedsområde og 32% som ikke gør.

Fordeles dette spørgsmål på, hvorvidt de pågældendes leder er sygeplejerske, findes en sammenhæng. Sygeplejersker, hvis leder selv er sygeplejerske, har et højere kendskab til det forbeholdte virksomhedsområde (75%) end de, der ikke har en leder, som er sygeplejerske (65%).

Sygeplejersker ansat i mindre kommuner (under 50.000 indbyggere) har i højere grad kendskab til det forbeholdte virksomhedsområde end deres kolleger i større kommuner. Der ses en tendens til, at jo større den kommune, sygeplejerskerne er ansat i, er, desto mindre andel af sygeplejerskerne har kendskab til det forbeholdte virksomhedsområde jf. bilagstabel 3.

Tabel 1. Kender du til det forbeholdte virksomhedsområde?

	Alle	Hovedbeskæftigelse: Plejehjem	Hovedbeskæftigelse: Kommunal sygepleje	Hovedbeskæftigelse: Akutfunktion
Ja	72%	77%	76%	95%
Nej	21%	17%	18%	5%
Ved ikke	7%	6%	7%	-
Total	100%	100%	100%	100%
Antal	1079	214	515	63

Anm. Sygeplejersker, der har daglig borgerkontakt. Procenterne summer nødvendigvis ikke samme til 100% pga. afrundinger. Der er for få respondenter fra øvrige kategorier af hovedbeskæftigelsen, hvorfor de ikke afreporteres i tabellen. Forskelle mellem arbejdspladstyper er statistisk signifikante. Kilde: DSR Analyse

¹ Bemærk, at ikke alle kommuner er inkluderet i oversigten, da der er et for lille antal respondenter.

Tabel 2 viser sygeplejerskernes kendskab til det forbeholdte virksomhedsområde fordelt på deres respektive arbejdsstedskommuner. I 19 kommuner har alle adspurgte sygeplejersker kendskab til det forbeholdte virksomhedsområde, mens der i 71 kommuner er nogle sygeplejersker, som har dette kendskab. Endvidere er der i to kommuner ingen af de deltagende sygeplejersker, der har kendskab til det forbeholdte virksomhedsområde.

Tabel 2. Kender du til det forbeholdte virksomhedsområde? Fordelt på kommuner

	Antal kommuner	Andel
Alle sygeplejersker i kommunen kender til det	19	20%
Nogle sygeplejersker i kommunen kender til det	71	76%
Ingen sygeplejersker i kommunen kender til det	2	2%
Alle sygeplejersker i kommunen har angivet "ved ikke"	2	2%
Total	94	100%

Anm. Sygeplejersker, der har daglig borgerkontakt. Vi har besvarelser fra sygeplejersker i 94 kommuner – vi mangler besvarelser fra følgende 4 kommuner: Egedal, Hørsholm, Fredensborg, og Fanø. For kommuner i kategorien "Alle sygeplejersker i kommunen kender til det" vil alle respondenter have svaret ja på spørgsmålet. For kommuner i kategorien "Nogle sygeplejersker i kommunen kender til det" vil der mindst være én respondent, som har svaret ja på spørgsmålet. For kommuner i kategorien "Ingen sygeplejersker i kommunen kender til det" vil ingen respondenter have svaret ja til spørgsmålet. De kommuner, hvor alle respondenter har angivet "ved ikke", er Solrød og Samsø. Kilde: DSR Analyse

Sygeplejersker, der kender til det forbeholdte virksomhedsområde, er blevet spurgt, om de har kendskab til, at der arbejdes med opgaverne i det forbeholdte virksomhedsområde i deres arbejdsstedskommune. Det gør 59% af de adspurgte sygeplejersker, mens 27% angiver, at der ikke arbejdes med nogen af opgaverne i det forbeholdte virksomhedsområde i deres arbejdsstedskommune jf. tabel 3.

Andelen for sygeplejersker som kender til om der arbejdes med opgaverne i deres arbejdsstedskommune, er lavere blandt dem, som er ansat på plejehjem (56%), og højere blandt dem, som er ansat i den kommunale sygepleje (65%) sammenlignet med gennemsnittet for alle sygeplejersker. Desuden er andelen for sygeplejersker, som kender til om der arbejdes med opgaverne i deres arbejdsstedskommune, ansat i en akutfunktion (77%) væsentligt højere end gennemsnittet (59%).

Sygeplejersker i mindre kommuner (under 50.000 indbyggere) angiver i højere grad at have kendskab til, hvorvidt der arbejdes med opgaver inden for det forbeholdte virksomhedsområde, sammenlignet med sygeplejersker i større kommuner, jf. bilagstabel 4.

Tabel 3. Har du kendskab til om der arbejdes med nogen af opgaverne i det forbeholdte virksomhedsområde i den kommune, hvor du er ansat i?

	Alle	Hovedbeskæftigelse: Plejehjem	Hovedbeskæftigelse: Kommunal sygepleje	Hovedbeskæftigelse: Akutfunktion
Ja	59%	56%	65%	77%
Nej	27%	31%	25%	17%
Ved ikke	14%	14%	11%	7%
Total	100%	100%	100%	100%
Antal	775	164	390	60

Anm. Sygeplejersker, der har daglig borgerkontakt og kender til det forbeholdte virksomhedsområde. Procenterne summer nødvendigvis ikke samme til 100% pga. afrundinger. Der er for få respondenter fra øvrige kategorier af hovedbeskæftigelsen, hvorfor de ikke afrapporteres i tabellen. Forskelle mellem arbejdspladstyper er statistisk signifikante. Kilde: DSR Analyse

Blandt dem, der kender til det forbeholdte virksomhedsområde og har kendskab til, at der arbejdes med det, angiver lidt over halvdelen (55%), at det forbeholdte virksomhedsområde er i brug i deres arbejdsstedskommune. Derudover angiver 20%, at det forbeholdte virksomhedsområde er på vej i deres kommune. Dermed er der 26%, der ikke ved eller ikke har det forbeholdte virksomhedsområde implementeret eller på vej i deres kommune, jf. tabel 4.

Fordeles dette spørgsmål på, hvorvidt de pågældendes leder er sygeplejerske, finder vi en sammenhæng. Sygeplejersker, hvis leder selv er sygeplejerske, angiver i højere grad, at det forbeholdte virksomhedsområde er i brug i deres kommune (58%) end dem, der ikke har en leder, som er sygeplejerske (44%).

Tabel 4. Er det forbeholdt virksomhedsområde i brug i den kommune, hvor du er ansat i?

	Alle	Hovedbeskæftigelse: Plejehjem	Hovedbeskæftigelse: Kommunal sygepleje
Ja	55%	48%	55%
Nej, men det er på vej i min kommune	20%	21%	18%
Nej, det er ikke på vej i min kommune	7%	9%	7%
Ved ikke	19%	22%	20%
Total	100%	100%	100%
Antal	454	90	251

Anm. Sygeplejersker, der har daglig borgerkontakt, kender til det forbeholdte virksomhedsområde, og har kendskab til om der arbejdes med nogen af opgaverne i det forbeholdt virksomhedsområde i den kommune, hvor de er ansat. Procenterne summer nødvendigvis ikke samme til 100% pga. afrundinger. Der er for få respondenter fra øvrige kategorier af hovedbeskæftigelsen, hvorfor de ikke afrapporteres i tabellen. Der er ingen statistiske signifikante forskelle mellem arbejdspladstyper, da p-værdi > 0,05. Kilde: DSR Analyse

Tabel 5 viser, sygeplejerskernes svar på, hvorvidt det forbeholdte virksomhedsområde er i brug i den kommune, de er ansat i, fordelt på deres specifikke arbejdsstedskommune. Blandt de 88 kommuner der er besvarelser fra, har alle sygeplejersker i 13 kommuner angivet, at det er i brug. I 71 kommuner har sygeplejerskerne enten angivet, at det er i brug eller på vej dvs. det forbeholdte virksomhedsområde er i brug i nærmest alle kommuner. Bemærk at flere af kommunerne har meget få respondenter, hvilket gør det vanskeligt at drage sikre konklusioner for alle kommuner.

I bilagstabel 2 er de præcise andele fra besvarelserne på spørgsmålet "Er det forbeholdt virksomhedsområde i brug i den kommune, hvor du er ansat" fordelt på de enkelte kommuner. Denne tabel indeholder kun de kommuner, hvor det er metodisk forsvarligt at rapportere, i betragtning af et tilstrækkeligt antal respondenter.

Tabel 5. Er det forbeholdt virksomhedsområde i brug i den kommune, hvor du er ansat i? Fordelt på kommuner

	Antal kommuner	Andel
Alle sygeplejersker i kommunen angiver at det er i brug	13	15%
Sygeplejersker i kommunen angiver at det er enten i brug eller på vej.	71	81%
Ingen sygeplejersker i kommunen angiver at det er i brug eller på vej	1	1%
Alle sygeplejersker angiver ved ikke	3	3%
Total	88	100%

Anm. Sygeplejersker, der har daglig borgerkontakt, kender til det forbeholdte virksomhedsområde, og har kendskab til om der arbejdes med nogen af opgaverne i det forbeholdt virksomhedsområde i den kommune, hvor de er ansat. Der er besvarelser fra sygeplejersker fra 88 kommuner, hvoraf besvarelser fra sygeplejersker fra følgende seks kommuner mangler (udover de 4 tidligere kommuner der mangler). For kommuner i kategorien "Alle sygeplejersker i kommunen angiver at det er i brug" vil alle respondenter have svaret ja på spørgsmålet. For kommuner i kategorien "Nogle sygeplejersker i kommunen angiver at det er i brug eller på vej" vil der mindst være én respondent, som har svaret enten ja på spørgsmålet eller svaret "nej, men det er på vej". For kommuner i kategorien "Ingen sygeplejersker i kommunen angiver at det er i brug eller på vej" vil alle respondenter have svaret "nej, det er ikke på vej" –Kilde: DSR Analyse

Konkrete opgaver som er i brug under det forbeholdte virksomhedsområde

De opgaver som især er i brug under det forbeholdte virksomhedsområde, er især "Anlæggelse af katetre igennem urinrør med henblik på tømning af urinblæren" og herefter "Anlæggelse af ventrikelsonder og duodenalsonder gennem næsen". Dette fremgår af tabel 6.

Sygeplejersker ansat i kommunal sygepleje anvender i højere grad følgende opgaver: "Anlæggelse af katetre gennem urinrør med henblik på tømning af urinblæren" (97%), "Genanlæggelse af trakealkanyle og suprapubisk kateter, umiddelbart efter at det er faldet ud" (63%) samt "Anlæggelse af kort perifert venekateter" (55%), sammenlignet med gennemsnittet for alle sygeplejersker. Derimod gør sygeplejersker ansat i kommunal sygepleje mindre brug af "Udtagelse af kapillærblodprøver og veneblodprøver" (40%) end sygeplejersker ansat i øvrige brancher (plejehjem akutfunktion o.lign. i den kommunale sektor).

Tabel 6. Hvilke af følgende opgaver er i brug under det forbeholdte virksomhedsområde i den kommune, hvor du er ansat (sæt evt flere kryds)?

	Andel	Hovedbeskæftigelse: Kommunal sygepleje
Anlæggelse af katetre igennem urinrør med henblik på tømning af urinblæren	91%	97% (*)
Anlæggelse af ventrikelsonder og duodenalsonder gennem næsen	55%	53%
Genanlæggelse af trakealkanyle og suprapubisk kateter, umiddelbart efter at det er faldet ud	54%	63% (*)
Anlæggelse af kort perifert venekateter	51%	55% (*)
Udtagelse af kapillærblodprøver og veneblodprøver	44%	40% (*)
Suturering af overfladiske hudsår uden for ansigtet	3%	4%
Ved ikke	4%	4%
Antal	244	134

Anm. Sygeplejersker, der har daglig borgerkontakt og kender til det forbeholdte virksomhedsområde, og det forbeholdte virksomhedsområde er i brug i kommunen. Kategorien "anvendelse af nærmere bestemte lægemidler og vacciner" er ikke medtaget, da bekendtgørelse om medicin og vacciner først træder i kraft 1. juli 2025. Andelen som er fordelt på hovedbeskæftigelse angivet med (*) er statistisk signifikante. Procenterne summer nødvendigvis ikke samme til 100% pga. afrundinger. Der er for få respondenter fra øvrige kategorier af hovedbeskæftigelsen, hvorfor de ikke afrapporteres i tabellen. Kilde: DSR Analyse

Der er desuden spurgt til, hvilke sygeplejersker på din arbejdsplads udfører opgaver indeholdt i det forbeholdte virksomhedsområde. 58% siger "alle sygeplejersker" og 33% siger "udvalgte sygeplejersker". 3% angiver, at ingen sygeplejersker udfører opgaverne, hvilket gælder de, der delegerer til andre, som fx SOSU-personale, jf. tabel 7.

De sygeplejersker, som har angivet "udvalgte sygeplejersker", har haft mulighed for at uddybe hvilke. Generelt nævnes det, at det primært er akutsygeplejersker, akutteamet og sygeplejersker med erfaring og oplæring, der udfører disse opgaver. Der er også kommentarer om, at visse opgaver som blodprøvetagning kun udføres af akutsygeplejersker, mens andre opgaver kan udføres af alle sygeplejersker.

Tabel 7. Hvilke sygeplejersker på din arbejdsplads udfører opgaver indeholdt i det forbeholdte virksomhedsområde?

	Alle	Hovedbeskæftigelse: Kommunal sygepleje
Alle sygeplejersker	58%	62%
Udvalgte sygeplejersker*	33%	29%
Ingen sygeplejersker	3%	2%
Ved ikke	6%	8%
Total	100%	100%
Antal	240	133

Anm. Sygeplejersker, der har daglig borgerkontakt og kender til det forbeholdte virksomhedsområde, og det forbeholdte virksomhedsområde er i brug i kommunen. Procenterne summer nødvendigvis ikke samme til 100% pga. afrundinger. Der er for få respondenter fra øvrige kategorier af hovedbeskæftigelsen, hvorfor de ikke afrapporteres i tabellen. * angiver en statistisk signifikant forskel på kategori af hovedbeskæftigelse, da $p < 0,05$. Kilde: DSR Analyse

41% af sygeplejerskerne der kender til det forbeholdte virksomhedsområde, arbejder selv med det, mens 54% gør ikke. Dette fremgår af tabel 8.

En større andel af sygeplejersker, der arbejder med forbeholdte virksomhedsområder, er beskæftiget i akutfunktioner (66%) sammenlignet med andre hovedbeskæftigelser. I kommunal sygepleje er denne andel 46%, mens den på plejehjem udgør 34%.

Fordeles dette spørgsmål på, hvorvidt de pågældendes leder er sygeplejerske, finder vi en sammenhæng. Sygeplejersker, hvis leder selv er sygeplejerske, arbejder i højere grad selv med det forbeholdte virksomhedsområde (44%) end de, der ikke har en leder, som er sygeplejerske (31%).

Tabel 8. Arbejder du selv med det forbeholdte virksomhedsområde på din arbejdsplads?

	Alle	Hovedbeskæftigelse: Kommunal sygepleje	Hovedbeskæftigelse: Plejehjem	Hovedbeskæftigelse: Akutfunktion
Ja	41%	46%	34%	66%
Nej	54%	46%	61%	32%
Ved ikke	6%	8%	5%	2%
Total	100%	100%	100%	100%
Antal	757	380	162	59

Anm. Sygeplejersker, der har daglig borgerkontakt og kender til det forbeholdte virksomhedsområde. Procenterne summer nødvendigvis ikke samme til 100% pga. afrundinger. Der er for få respondenter fra øvrige kategorier af hovedbeskæftigelsen, hvorfor de ikke afrapporteres i tabellen. Forskelle mellem arbejdspladstyper er statistisk signifikante. Kilde: DSR Analyse

Tabel 9 viser, at næsten alle sygeplejersker arbejder med anlæggelse af katetre igennem urinrøret med henblik på tømning af urinblæren (95%). Omkring halvdelen arbejder med genanlæggelse af trakealkanyler og suprapubisk kateter umiddelbart efter, at det er faldet ud (53%) samt anlæggelse af ventrikelsonder og duodenalsonder gennem næsen (47%). Derudover angiver sygeplejerskerne også, at de arbejder med anlæggelse af kort perifere venekatetre (32%), samt udtagelse af kapillær- og veneblodprøver (28%).

Når spørgsmålet opdeles efter arbejdsstedstype, viser det sig, at de samme opgaver fylder mest både inden for kommunal sygepleje og på plejehjem. Primært drejer det sig om anlæggelse af katetre gennem urinrøret, men også genanlæggelse af trakealkanyler og suprapubiske katetre samt anlæggelse af ventrikelsonder og duodenalsonder gennem næsen. Derudover fremgår det, at sygeplejersker i kommunal sygepleje oftere arbejder med genanlæggelse af trakealkanyler og suprapubiske katetre (55%) sammenlignet med dem på plejehjem (37%). Denne forskel er statistisk signifikant.

Tabel 9. Hvilke af følgende opgaver arbejder du med under det forbeholdte virksomhedsområde? (sæt evt flere kryds)?

	Alle	Hovedbeskæftigelse: Kommunal sygepleje	Hovedbeskæftigelse: Plejehjem
Anlæggelse af katetre igennem urinrør med henblik på tømning af urinblæren	95%	98%	94%
Genanlæggelse af trakealkanyle og suprapubisk kateter, umiddelbart efter at det er faldet ud	53%	55%	37%
Anlæggelse af ventrikelsonder og duodenalsonder gennem næsen	47%	42%	35%
Anlæggelse af kort perifert venekateter	32%	29%	18%
Udtagelse af kapillærblodprøver og veneblodprøver	28%	19%	16%
Suturering af overfladiske hudsår uden for ansigtet	2%	1%	4%
Ved ikke	1%	2%	-
Antal	303	175	51

Anm. Sygeplejersker, der har daglig borgerkontakt og kender til det forbeholdte virksomhedsområde, og arbejder selv med opgaverne under det forbeholdte virksomhedsområde. *Kategorien "anvendelse af nærmere bestemte lægemidler og vacciner" er ikke medtaget, da bekendtgørelse om medicin og vacciner først træder i kraft 1. juli 2025. Procenterne summer nødvendigvis ikke samme til 100% pga. afrundinger. Der er for få respondenter fra øvrige kategorier af hovedbeskæftigelsen, hvorfor de ikke afrapporteres i tabellen. Det er kun kategorien: "Genanlæggelse af trakealkanyle og suprapubisk kateter, umiddelbart efter at det er faldet ud", at forskelle mellem arbejdspladstyper er statistisk signifikant. Kilde: DSR Analyse

Oplevelser af om det har været let eller svært at implementere det forbeholdte virksomhedsområde

Tabel 10 viser, at hovedparten af sygeplejerskerne ved ikke eller er neutrale ift. om implementeringen har været svær eller let, da 32% siger hverken let eller svært, og 34% siger ved ikke. Endvidere har 23% oplevet det let at implementere det forbeholdt virksomhedsområde, mens 11% synes, at det har været svært.

Fordelt efter hovedbeskæftigelse fremgår det, at sygeplejersker ansat i kommunal sygepleje i højere grad vurderer implementeringen som let (21%) sammenlignet med sygeplejersker ansat på plejehjem (18%). Det skal dog bemærkes, at størstedelen af sygeplejerskerne inden for begge hovedbeskæftigelser enten er usikre eller neutrale i deres vurdering af, om implementeringen har været svær eller let.

Tabel 10. Oplever du, at det har været let eller svært at implementere, det forbeholdt virksomhedsområde på din arbejdsplads?

	Alle	Hovedbeskæftigelse: Kommunal sygepleje	Hovedbeskæftigelse: Plejehjem
Let	23%	21%	18%
Hverken let eller svært	32%	34%	31%
Svært	11%	7%	12%
Ved ikke	34%	38%	38%
Total	100%	100%	100%
Antal	288	166	50

Anm. Sygeplejersker, der har daglig borgerkontakt og kender til det forbeholdte virksomhedsområde, og det forbeholdte virksomhedsområde er i brug i kommunen. Procenterne summer nødvendigvis ikke samme til 100% pga. afrundinger. Der er for få respondenter fra øvrige kategorier af hovedbeskæftigelsen, hvorfor de ikke afrapporteres i tabellen. Forskelle mellem arbejdspladstyper er statistisk signifikante. Kilde: DSR Analyse

De sygeplejersker som har angivet at det har **været let et implementere**, har fået muligheden for at uddybe hvorfor de har oplevet at det var let. De nævner følgende:

"Det har været et ønske at kunne uden lægekontakt først" (Sygeplejerske ansat i kommunal sygepleje)

"Vi er et hospice. Vi er flere med Special erfaring. Jeg er selv tidligere akutsygeplejerske (...). Jeg arbejder alene om natten så det er en fordel at kunne /må meget" (Sygeplejerske ansat på et plejehjem)

"Lægerne har været ganske velvillige til og haft tiltro at akutteamet kan varetage opgaver en. Det sparer lægen for unødvendige afbrydelser og akutteamet løser hurtigt problemerne hos borgerne." (Sygeplejerske ansat i en akutfunktion)

"Jeg oplever et godt samarbejde mellem læger og sygeplejerske - og mener også at der fortsat skal være et samarbejde, mange af de opgaver som skal gennemføres, er jo ud fra en lægelige ordination. Udtagelse af kapillærblodprøver kan vi nu tage, hvis der findes indikation for det og have resultat med ved henvendelse til læge." (Sygeplejerske ansat i en akutfunktion)

*"Fordi ** kommune har været foregangskommune før det blev indført, sygepleje kompetenceniveauet er generelt højt." (Sygeplejerske ansat som teamkoordinator)*

"Vores ældrechef tog sig af det med det samme. Og meldte ud hvad vi måtte." (Sygeplejerske ansat i kommunal sygepleje)

Samtidigt har de sygeplejersker som har angivet, at det har **været svært at implementere**, også fået muligheden for at uddybe årsagen bag deres svar. Generelt har de oplevet manglende beslutningstagning fra ledelsen, og at det tager lang tid for andre faggrupper at forstå sygeplejerskernes nye kompetencer, samt at der har været organisatoriske ændringer og fusioneringer, som har gjort det svært at implementere det forbeholdt virksomhedsområde.

"Det er svært for ledelsen at tage stilling og ansvar" (Sygeplejerske ansat i kommunal sygepleje)

"Jeg har oplevet at det tager lang tid for andre faggrupper at forstå at sygeplejersken må flere ting nu (uden om lægen)" (Sygeplejerske ansat på et plejehjem)

"Arbejdspladsen er i gang med en stor organisatorisk ændring m fusionering af flere distrikter. Flere har sagt deres stillinger op og driften er presset. Der har ikke været rum til implementering eller orientering ind i det forbeholdte virksomhedsområde. Men forhåbentlig kommer det sidenhen. Der er store fordele at hente ved implementeringen og udbredelsen ikke mindst den faglige personlige udvikling som vil komme borgerne til gavn og veldokumenteret forskningsmæssigt i forhold til trivsel på arbejdspladser." (Sygeplejerske ansat i kommunal sygepleje)

Sygeplejerskernes oplevede gevinster ved det forbeholdte virksomhedsområde

58% af de sygeplejersker, der selv arbejder med opgaver relateret til det forbeholdt virksomhedsområde oplever i høj eller nogen grad, at de kan handle hurtigere på borgernes behov efter implementeringen af det forbeholdte virksomhedsområde. 12% angiver i mindre grad og 13% slet ikke. Dette fremgår af tabel 11.

Sygeplejersker i den kommunale sygepleje oplever i højere grad denne forbedring (62%) sammenlignet med sygeplejersker på plejehjem (50%).

Tabel 11. I hvor høj grad oplever du følgende: Jeg kan handle hurtigere på borgernes behov efter implementering af det forbeholdt virksomhedsområde?

	Alle	Hovedbeskæftigelse: Kommunal sygepleje	Hovedbeskæftigelse: Plejhjem
I høj grad	26%	25%	22%
I nogen grad	32%	37%	28%
I mindre grad	12%	11%	8%
Slet ikke	13%	10%	16%
Ved ikke	17%	17%	26%
Total	100%	100%	100%
Antal	289	166	50

Anm. Sygeplejersker, der har daglig borgerkontakt og kender til det forbeholdte virksomhedsområde, og arbejder selv med opgaverne under det forbeholdte virksomhedsområde. Procenterne summer nødvendigvis ikke samme til 100% pga. afrundinger. Der er for få respondenter fra øvrige kategorier af hovedbeskæftigelsen, hvorfor de ikke afrapporteres i tabellen. Forskelle mellem arbejdspladstyper er statistisk signifikante. Kilde: DSR Analyse

I tabel 12 fremgår det, at hver fjerde sygeplejerske (24%) i høj eller nogen grad bruger mindre tid på at kontakte sygeplejersker/læger på hospitalet efter implementeringen af det forbeholdte virksomhedsområde. Denne forbedring opleves markant mere hos sygeplejerskerne i den kommunale sygepleje (29%) sammenlignet med sygeplejerskerne på plejehjemmene (12%).

Tabel 12. I hvor høj grad oplever du følgende: Jeg bruger mindre tid på at kontakte spl/læge på hospitalet efter implementering af det forbeholdt virksomhedsområde?

	Alle	Hovedbeskæftigelse: Kommunal sygepleje	Hovedbeskæftigelse: Plejhjem
I høj grad	4%	4%	6%
I nogen grad	20%	25%	6%
I mindre grad	22%	24%	16%
Slet ikke	30%	24%	34%
Ved ikke	24%	23%	38%
Total	100%	100%	100%
Antal	289	166	50

Anm. Sygeplejersker, der har daglig borgerkontakt og kender til det forbeholdte virksomhedsområde, og arbejder selv med opgaverne under det forbeholdte virksomhedsområde. Procenterne summer nødvendigvis ikke samme til 100% pga. afrundinger. Der er for få respondenter fra øvrige kategorier af hovedbeskæftigelsen, hvorfor de ikke afrapporteres i tabellen. Forskelle mellem arbejdspladstyper er statistisk signifikante. Kilde: DSR Analyse

Tabel 13 viser, at hver fjerde (26%) angiver, at de i høj eller nogen grad bruger mindre tid på at kontakte borgerens egen læge efter implementeringen af det forbeholdte virksomhedsområde.

Tabel 13. I hvor høj grad oplever du følgende: Jeg bruger mindre tid på at kontakte borgerens egen læge efter implementering af det forbeholdt virksomhedsområde?

	Alle	Hovedbeskæftigelse: Kommunal sygepleje	Hovedbeskæftigelse: Plejhjem
I høj grad	6%	5%	4%
I nogen grad	20%	24%	10%
I mindre grad	21%	21%	24%
Slet ikke	31%	27%	38%
Ved ikke	23%	24%	24%
Total	100%	100%	100%
Antal	289	166	50

Anm. Sygeplejersker, der har daglig borgerkontakt og kender til det forbeholdte virksomhedsområde, og arbejder selv med opgaverne under det forbeholdte virksomhedsområde. Procenterne summer nødvendigvis ikke samme til 100% pga. afrundinger. Der er for få

respondenter fra øvrige kategorier af hovedbeskæftigelsen, hvorfor de ikke afrapporteres i tabellen. Der er ingen statistiske signifikante forskelle mellem arbejdspladstyper, da p-værdi > 0,05. Kilde: DSR Analyse

I forlængelse heraf er sygeplejerskerne blevet spurgt om: Beskriv gerne hvad der er ændret i dine sygeplejefaglige opgaver, som følge af det forbeholdte virksomhedsområde? Flere kommentarer fremhæver, at der er blevet flere selvstændige opgaver, hvilket gør hverdagen lettere. Der nævnes også, at der bruges mindre tid på lægekontakt. Nogle kommentarer påpeger, at der nu er mulighed for at handle hurtigere på problemstillinger. Andre nævner et øget samarbejde med akutteamet. Endelig er der bemærkninger om, at der er flere avancerede opgaver i egne hjem, hvilket kan være mere tidskrævende.

"Jeg kan bedre bruge mine kompetencer" (Sygeplejerske ansat i en akutfunktion)

"Ikke så meget endnu, men jeg tror at det vil ændres med tiden. Desværre oplever jeg også at vi får flere opgaver, men at der jo ikke tages opgaver væk, så der skal bare effektueres mere på samme tid (...)"
(Sygeplejerske ansat på et plejehjem)

"Så jeg synes egentligt både det er godt og skidt at vi har fået forbeholdt virksomhedsområde."
(Sygeplejerske ansat på et plejehjem)

"Der bliver brugt mindre tid på læge kontakt forud for en opgave og man kan handle hurtigere ved behov"
(Sygeplejerske ansat i specialiseret neurorehabilitering)

"Egen vurdering er nok, og egen læge behøves ikke nødvendigvis tage stilling eller komme ud til borgeren. Ofte kender egen læge heller ikke ligeså godt som hjemmepleje" (Sygeplejerske ansat i kommunal sygepleje)

Sygeplejerskerne er blevet spurgt om: **Beskriv gerne hvad du oplever som den største gevinst ved det forbeholdte virksomhedsområde i dit arbejde?** Samlet set oplever mange, at de kan handle mere selvstændigt og hurtigt uden at skulle involvere en læge, hvilket resulterer i en forbedret arbejdsgang og tidsbesparelse. Generelt er der en følelse af, at det hjælper med at forebygge indlæggelser og forbedrer borgernes livskvalitet. De fremhæver, at det juridiske og ansvarsmæssige nu er på plads, hvilket giver bedre muligheder for at yde kvalificeret behandling. Dog nævner enkelte, at der stadig er udfordringer med implementeringen og manglende udstyr.

"Større selvstændighed og handlefrihed." (Sygeplejerske ansat i kommunal sygepleje)

"Tidsfaktor. Skal ikke bruge tid på at kontakte læge, men kan handle hurtigere, og dermed lindre beboeren."
(Sygeplejerske ansat på et plejehjem)

"At man ikke skal bruge tid på at kontakte vagtlægen og dermed kan imødekomme borgers behov for hurtig hjælp/lindring." (Sygeplejerske ansat i kommunal sygepleje)

"Mere ansvar til dem som står ved borgeren og kender dem! Forhåbentlig letter det nogle arbejdsgange på sigt." (Sygeplejerske ansat i kommunal sygepleje)

"At vi hurtigere kan hjælpe borgeren til den rette behandling, og måske i nogle tilfælde kan undgå indlæggelse. I nogle af emnerne oplever jeg også at vi sygeplejersker ved meget mere om emnet/behandlingen end de praktiserende læger. Fx i forhold til sådan som kateterbehandling."
(Sygeplejerske ansat i kommunal sygepleje)

De sygeplejerske, som har svaret ja til spørgsmålet: **"Er der opgaver, som du vurderer kunne være en fordel at tilføje til det forbeholdte virksomhedsområde?"** har haft mulighed for at uddybe. Sygeplejerskerne nævner, at der er flere opgaver, som kunne være fordelagtige at tilføje til det forbeholdte virksomhedsområde. De fleste opgaver, som de nævner, er allerede en del af det forbeholdte virksomhedsområde. Dog nævnes der opstart af kompressionsbehandling, specielt på underbenet og fødder, som en fordelagtig tilføjelse. Derudover nævnes det at lime et mindre sår, recept på svampemidler, urostomikateter samt behandling med antibiotika.

"Aktuelt bygger kompressionsbehandling på en lægeordination. I min optik er sygeplejerskerne lang bedre og mere opdateret på den evidensbaseret viden omkring kompressionsbehandling. Jeg synes det er et oplagt emne at få ind under virksomhedsområdet." (Sygeplejerske ansat i kommunal sygepleje)

"Ikke lige nu. Men det kunne være dejligt at akutfunktionerne i kommunen kunne mere. Vi er hæmmet af vi ikke kan nok" (Sygeplejerske ansat i en akutfunktion)

Bilag

Bilagstabel 1. Kender du til det forbeholdte virksomhedsområde? Fordelt på kommuner (arbejdsstedskommuner)*

	Ja	Nej	Ved ikke	Total	Antal
København	59%	32%	9%	100%	56
Frederiksberg	80%		20%	100%	10
Ballerup	85%	15%		100%	13
Gentofte	60%	40%		100%	10
Glostrup	77%	15%	8%	100%	13
Høje-Taastrup	100%			100%	10
Allerød	60%	30%	10%	100%	10
Rudersdal	67%	33%		100%	15
Roskilde	64%	36%		100%	11
Odsherred	100%			100%	12
Næstved	87%	13%		100%	15
Guldborgsund	71%	29%		100%	14
Assens	75%	17%	8%	100%	12
Faaborg-Midtfyn	61%	17%	22%	100%	18
Nyborg	79%	21%		100%	14
Odense	74%	24%	3%	100%	34
Svendborg	64%	36%		100%	14
Billund	80%	10%	10%	100%	10
Tønder	73%	27%		100%	11
Esbjerg	52%	44%	4%	100%	23
Varde	77%	23%		100%	13
Vejen	77%	15%	8%	100%	13
Fredericia	63%	19%	19%	100%	16
Horsens	80%		20%	100%	20
Kolding	58%	38%	4%	100%	24
Vejle	78%	22%		100%	18
Herning	76%	17%	7%	100%	42
Holstebro	81%	6%	13%	100%	16
Syddjurs	62%	23%	15%	100%	13
Norddjurs	73%	18%	9%	100%	11
Favrskov	79%	21%		100%	14
Randers	75%	18%	7%	100%	28
Silkeborg	68%	32%		100%	25
Skanderborg	80%	20%		100%	15
Aarhus	73%	22%	6%	100%	55
Ringkøbing-Skjern	78%	22%		100%	18
Hedensted	72%	28%		100%	18
Skive	71%	29%		100%	14
Viborg	67%	23%	10%	100%	30
Frederikshavn	82%	12%	6%	100%	17
Aalborg	56%	35%	8%	100%	48
Hjørring	78%	6%	17%	100%	18

Anm Sygeplejersker, der har daglig borgerkontakt. *I oversigten er kun medtaget de kommuner, hvor $n \geq 10$. Vi har ikke besvarelser fra dette spørgsmål fra 4 kommuner: Egedal, Fredensborg, Hørsholm og Fanø. Procenterne summer nødvendigvis ikke samme til 100% pga. afrundinger. Kilde: DSR Analyse

Bilagstabel 2. Er det forbeholdt virksomhedsområde i brug i den kommune, hvor du er ansat i? Fordelt på kommuner (arbejdsstedskommuner)*

	Ja	Nej, men det er på vej i min kommune	Nej, det er ikke på vej i min kommune	Ved ikke	Total	Antal
København	65%	6%	12%	18%	100%	17
Odsherred	75%	13%		13%	100%	8
Næstved	79%			22%	100%	9
Faaborg-Midtfyn	75%			25%	100%	8
Odense	60%	10%		30%	100%	10
Vejen	38%	50%		13%	100%	8
Horsens	88%			13%	100%	8
Kolding	75%			25%	100%	8
Vejle	50%	30%		20%	100%	10
Herning	50%	18%	5%	27%	100%	22
Favrskov	79%	22%			100%	9
Randers	80%	10%		10%	100%	10
Silkeborg	60%		10%	30%	100%	10
Aarhus	59%	18%	6%	18%	100%	17
Ringkøbing-Skjern	40%	50%		10%	100%	10
Skive	50%	38%		13%	100%	8
Viborg	64%	9%		27%	100%	11
Frederikshavn	38%		25%	38%	100%	8
Aalborg	67%		25%	8%	100%	12

Anm. Sygeplejersker, der har daglig borgerkontakt, kender til det forbeholdte virksomhedsområde, og har kendskab til om der arbejdes med nogen af opgaverne det forbeholdt virksomhedsområde i den kommune, hvor de er ansat. *) oversigten er kun medtaget de kommuner, hvor n ≥ 8. Vi har ikke besvarelser fra dette spørgsmål fra 10 kommuner: Albertslund, Egedal, Fredensborg, Fanø, Solrød, Samsø, Frederikssund, Hørsholm, Helsingør og Læsø. Procenterne summer nødvendigvis ikke samme til 100% pga. afrundinger. Kilde: DSR Analyse

Bilagstabel 3. Kender du til det forbeholdte virksomhedsområde? Fordelt på sygeplejerskers arbejdskommune indbyggertal

	Små kommuner (under 50.000 indbyggere)	Mellemstore kommuner (50.000-100.000 indbyggere)	Store kommuner (over 100.000 indbyggere)	Alle
Ja	78%	71%	66%	72%
Nej	18%	20%	28%	21%
Ved ikke	4%	9%	6%	7%
Total	100%	100%	100%	100%
Antal	372	411	296	1079

Anm. Sygeplejersker, der har daglig borgerkontakt. Procenterne summer nødvendigvis ikke samme til 100% pga. afrundinger. Forskelle mellem kommune indbyggertal er statistisk signifikante. Kilde: DSR Analyse

Bilagstabel 4. Har du kendskab til om der arbejdes med nogen af opgaverne i det forbeholdte virksomhedsområde i den kommune, hvor du er ansat? Fordelt på sygeplejerskers arbejdskommune indbyggertal

	Små kommuner (under 50.000 indbyggere)	Mellemstore kommuner (50.000-100.000 indbyggere)	Store kommuner (over 100.000 indbyggere)	Alle
Ja	66%	59%	50%	59%
Nej	22%	28%	33%	27%
Ved ikke	13%	14%	18%	14%
Total	100%	100%	100%	100%
Antal	289	292	194	775

Anm. Sygeplejersker, der har daglig borgerkontakt. Procenterne summer nødvendigvis ikke samme til 100% pga. afrundinger. Forskelle mellem kommune indbyggertal er statistisk signifikante. Kilde: DSR Analyse

Metode

I perioden marts 2025 har DSR Analyse gennemført en spørgeskemaundersøgelse blandt halvdelen af de medlemmer af Dansk Sygeplejeråd, der er ansat i kommunerne fraset kommunal forvaltning. 31% af de 4.560 inviterede medlemmer deltog i undersøgelsen. De kommunale sygeplejersker vil i notatet blive omtalt som "sygeplejersker". Resultaterne fordeles arbejdspladstype, når datamaterialet er stort nok til dette: kommunal sygepleje, plejehjem og akutfunktion.² Mindre arbejdspladstyper som socialpsykiatrien og hjemmeplejen afreporteres ikke, da der er for få respondenter.

Vi har besvarelser fra sygeplejersker i 94 ud af 98 kommuner, dog med variation i antallet af respondenter fra hver kommune. Dertil skal det bemærkes, at der er flere kommuner med et lavt antal respondenter. Derfor ser vi ikke på implementeringen af det forbeholdte virksomhedsområde i hver enkelt kommune i notatet, da det ikke ville være metodisk forsvarligt. Der er fire kommuner, hvorfra vi ikke har nogen besvarelser (Fanø, Egedal, Hørsholm, Fredensborg) heraf ingen inviteret fra Egedal, Hørsholm, Fredensborg.

I notatets tabeller har vi har besvarelser fra sygeplejersker i færre kommuner (88) end det som blev præsenteret i introduktionen (94), fordi hovedresultatet er baseret på et spørgsmål, som kun er blevet stillet til sygeplejersker, der har daglig borgerkontakt, kender til det forbeholdte virksomhedsområde, og har kendskab til om der arbejdes med nogen af opgaverne i det forbeholdt virksomhedsområde i den kommune, hvor de er ansat. Der mangler besvarelser fra sygeplejersker fra de følgende 6 kommuner (udover de 4 tidligere nævnte kommuner der mangler): Albertslund, Solrød, Samsø, Frederikssund, Helsingør og Læsø.

² I notatet beskrives kun forskelle mellem arbejdspladstyper som er statistisk signifikante, og disse markeres med en stjerne (*) eller angives i noten til tabellen med en bemærkning om testen.